

מבדק הבעה והבנה - כתה ד'

חלק א

יום שני בצהריים

מכתב לאבא ולאמא

מאת עוזי בן כנען (מתוך הספר: "רק צרות")

1 אני מתבייש לצאת עכשיו מהחדר ולדבר אתכם. אני כל כך מתבייש, שאולי לא
 אדבר אתכם עד שאלך לצבא. כל הזמן אני חושב מי יותר אשם במה שקרה. אני
 יודע שזה לא חשוב, כי גם אתם אשמים קצת וגם אני קצת. אבל בפעם הזאת
 אני מצטער שלא דַּבַּרְתִּי איתכם לפני שבא לי הרעיון לברוח מהבית. חבל שלא
 5 צעקתי עליכם ובכיתי תיכף. חבל ששמרתי את זה בלב. כי הדבר הכואב נהייה
 שם יותר גדול ויותר גדול, עד שלא רציתי לגור בבית. רציתי למצוא בית אחר,
 שלא נותנים שם מכות. אפילו לא סטירה אחת.
 אבל לא ידעתי לאן ללכת. בגלל זה עליתי לגג וישבתי שם כל היום וגם בלילה,
 עד הבוקר. ראיתי אתכם מהגג. חיפשתם אותי ברחוב וקראתם לי עוד פעם ועוד
 10 פעם. בכוונה לא עניתי: שתדאגו לי, שתרגישו מה שאני הרגשתי, כשאבא החטיף
 לי את הסטירה. שתרגישו כל מיני דברים.
 הייתי רעב על הגג וגם צמא; אבל כל הזמן חשבתי לעצמי: אין דבר מגיע להם.
 שפעם שנייה לא יַעֲזוּ להרביץ לי! אני חושב ששנאתי אתכם כל הזמן שהייתי על
 הגג. היו לי גם מחשבות איומות עליכם. רציתי שיקרה נס, ובבת אחת אני אהיה
 15 גדול, ענקי, שאוכל לצעוק על אבא:
 "אבא רע! אבא רע! לך לפינה!" ואני לא אפסיק, עד שאבא יבקש סליחה וַיִּבְטֵחַ
 שיהיה אבא טוב.
 בבוקר ראיתי מונית עוצרת ליד הבית שלנו ואת דודה לאה יורדת ממנה. אחר
 כך שמעתי גם אותה קוראת מהמרפסת:
 20 "אמיר! אמיר!"
 אפילו שדודה לאה לא עשתה לי שום דבר רע, לא היה אכפת לי שגם היא תדאג.
 אמרתי לעצמי, שאני צריך להישאר על הגג הכי הרבה זמן שאפשר, כי רק ככה
 אתם תתחרטו באמת על הסטירה.
 25 תראו, כשאני אהיה גדול, לעולם לא ארביץ לילדים שלי, אף פעם אחת, כי אני
 אזכור כמה זה מעליב!

זאת לא חכמה להיות גיבורים על חלשים, על קטנים, כמוני.
 ירדתי מהגג, מפני ששמעתי מישהו בוכה. בהתחלה חשבתי שזאת אמא. אחר כך
 חשבתי שזאת דודה לאה, בגלל הקול העבה. רק בסוף, כשהבכי נהיה חזק
 30 והצצתי מהגג אל המרפסת שלנו, ראיתי את הראש של אבא על המעקה,
 ופתאום הבנתי שזה אבא בוכה.
 ואני אף פעם לא שמעתי את אבא בוכה. הייתה לי מין הרגשה, כמו שהרגשתי
 כשאבא נתן לי את הסטירה: כואב, אבל לא בלחי. כאב בבטן. בפנים שלה.
 בגלל זה ירדתי מהגג ונכנסתי הביתה. התביישתי מאוד שראיתי שגם אמא
 40 בוכה. רק דודה לאה לא בכתה. אחרי שהיא שאלה אותי אם אני בסדר וענית
 לה שכן, היא אמרה לכם, שאם לא תכניסו לי עכשיו שתי סטירות לחי הגונות –
 אתם לא בני אדם.
 תודה שלא נתתם לי שתי סטירות. אולי מחר, אם אהיה לי אומץ לצאת מהחדר,
 נדבר על זה.
 45 הבגדים שלי מלאים חתיכות זפת מהגג.
 צריך לסייד שם.

השאלות

שאלה 1

מי מספר את הספור? הביאו שתי דוגמאות מתוך הספור שמוכיחים את דבריכם.

שאלה 2

המספר כועס ועולה על הגג כי:

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה

- א כי אמו כעסה עליו.
 ב כי לא נתנו לו לעשות מה שהוא רצה.
 ג כי אביו סטר לו והוא נעלב.
 ד כי דודתו לאה התערבה.

שאלה 3

אמיר עלה לגג כי :

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה

- א כי הוא רצה להתחבא להוריו, שידאגו לו.
 ב כי הוא רצה להתאוורר על הגג.
 ג כי רצה לראות את הדודה לאה מגיעה.
 ד כי אוהב לטפס על גגות.

שאלה 4

סדרו את אירועי הספור על פי סדר התרחשותם בספור. הוסיפו מספרים

- ___ אמיר חוזר הביתה ומתבייש בעצמו.
 ___ אמיר בורח מהבית כי אביו סטר לו.
 ___ הורי אמיר בוכים מרוב דאגה לאמיר.
 ___ הורי אמיר מודאגים מאוד.
 ___ אמיר ואביו מתווכחים.

שאלה 5

מה פירוש הביטוי " זאת לא חכמה להיות גיבורים על חלשים" (שורה 27)

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה

- א זה לא הוגן להתחרות.
 ב זה לא הוגן שחלש יגבור על חזק.
 ג זה לא הוגן לנצח חזקים.
 ד זה לא הוגן שחזק יגבור על חלש

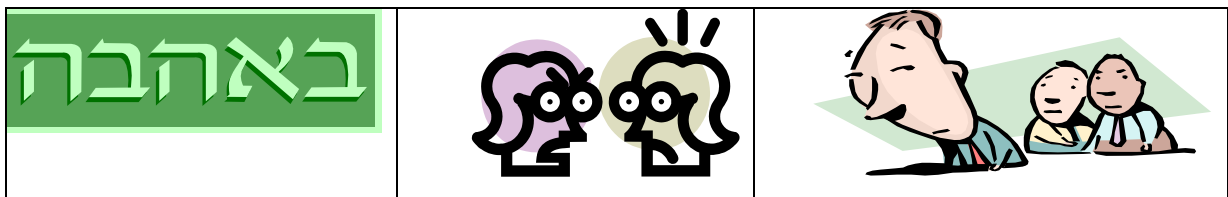
שאלה 6

מדוע אמיר מתחרט?

שאלה 7

הוריו של אמיר משוחחים איתו יום לאחר האירוע. מה הם יאמרו לאמיר?

הבא מדבריהם :

שאלה 8

תארו את דמותו של אמיר, בהיקף של 4-6 משפטים.

כתבו על אופיו, על התנהגותו ועל השינוי שחל בו.

מצילים את הבזים

- 1 בכל שנה, לקראת הקיץ, חוזרת אלינו נקבה יפיפיה של בז אדום ונוחתת לה על אדן החלון, הישר אל תוך העציץ ששימש אותה גם בשנה שעברה. לפני חמש שנים קננו בשכונה שלנו שמונה זוגות של בזים אדומים, לפני שנתיים רק שלושה זוגות, והשנה היינו היחידים שזכו לביקורים.
- 5 אבל לא רק בקרב בני השכונה שלנו אנחנו בני מזל: פעם, לפני 50 שנים בערך, היו מגיעים לקנן בארץ אלפי זוגות של בזים אדומים בכל קיץ, ואילו השנה הגיעו לארץ רק 400 זוגות.
- 10 אז הם קיננו בכל הארץ, והיום רואים אותם רק בירושלים ובהרי מנשה. למה בעצם הם כבר לא באים אלינו, הבזים האדומים? הבזים מגיעים אלינו מאפריקה, לרוב באמצע חודש פברואר, ומקננים בדרך כלל בגגות של בתים ישנים. פעם היו בארץ הרבה בתים ישנים כאלה: בראש פינה, בצפת, בירושלים וביישובים רבים אחרים בנו בתים בעלי גגות רעפים. בשנים האחרונות התחילו לבנות בתים בלי גגות רעפים או בעלי גגות אטומים.
- 15 נוסף על כך, במקומות רבים שפעם היו בהם שטחים פתוחים, בלי בתים, והבזים יכלו לצוד שם מזון, נבנו עכשיו בתים גבוהים. בהתחלה ניסו הבזים האדומים לחפש לעצמם מקומות קינון באזורים שנשארו בהם שטחים פתוחים, אבל לא היה מקום לכולם, ולאט לאט התרחקו הבזים מישראל לכיוון ארצות שבהן עדיין יש להם מקום לקנן בו.
- 20 אנשים שפועלים למען הטבע ובעלי החיים, ראו שהבעיה מתחילה להיות מדאיגה, לכן הם החליטו לבנות תיבות קינון לבזים באזורים שאליהן הם עדיין נוהגים להגיע. את התיבות היה צריך להתקין במקומות גבוהים, כדי שטורפים ומזיקים (חתולים, נמיות, ואפילו ילדים) לא יוכלו להגיע אליהן.
- 25 לכן הם פנו בבקשת עזרה למי שבדרך כלל עובד עם עמודים גבוהים - לחברת החשמל. וחברת החשמל אכן עזרה. בעונת הקינון האחרונה כבר נצפו זוגות אחדים של בזים מקננים בתיבות שהותקנו.

מקנן-
בונה
קו, גר
בקו

מתוך "ילדי טבע הדברים"

השאלות

שאלה 1

בתחילת הקטע כתוב :

ש"לפני חמש שנים קָנְנוּ בשכונה שלנו שמונה זוגות של בזים,
לפני שנתיים רק שלושה זוגות,
והשנה היינו הִיחִידִים שזכו לביקורים".

מזה ניתן להבין ש :

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה

- א מספר הבזים המבקרים בארץ- עָלָה
- ב מספר הבזים המבקרים בארץ -לא השתנה
- ג מספר הבזים המבקרים בארץ- ירד
- ד הבזים לא בקרו בארץ מאז הקמת המדינה.

שאלה 2

מדוע הנקבה של הבז נוחתת רק אצל כותב הקטע? (שורה 4)

שאלה 3

הבזים האדומים לא באים אלינו כי :

סמנו + ליד התשובות הנכונות

א	בשנים האחרונות בונים גגות בלי רעפים ולכן אין לבזים מקומות קינון.
ב	ישנם בתים ללא גגות ולבזים אין מקומות קינון.
ג	הבזים מצאו מקומות חמים יותר מארצנו.
ד	אין מקום לכל הבזים במקומות הפתוחים המעטים שנשארו.
ה	בנו הרבה בתים ואין מספיק מקומות פתוחים שבהם הבזים יכולים לצוד.
ו	הבזים הלכו עם האחים שלהם - הבזים הלבנים.

שאלה 4

שם הקטע הוא "להציל את הבזים".

איזו מילה מהמילים הבאות יכולה להחליף את המילה "להציל"?

א להוציא מבעיה קטנה

ב להוציא מסכנה גדולה

ג לעזור

ד להכניס לקן

שאלה 5

"לאט לאט התרחקו הבזים מישראל לכיוון ארצות שבהן עדיין יש להם

מקום לקנן בו" (שורה 19)

הבזים התרחקו למקומות שבהם יש:

סמנו + ליד התשובות הנכונות

א	גגות עם רעפים
ב	דגים
ג	פרחים עם צוף
ד	שטחים פתוחים
ה	מזג אוויר קר מאוד
ו	מקומות גבוהים לבניית קן

שאלה 6

מה יקרה אם לא יצילו את הבזים?

שאלה 7

"ואילו השנה הגיעו לארץ רק 400 זוגות" (שורה 8)

איזו מילה מהמילים הבאות יכולה להחליף את המילה "ואילו"?

א	אבל
ב	רק
ג	גם
ד	בניגוד ל...

שאלה 8

כיצד פתרו את בעיית הבזים?

שאלה 9

כותב הקטע אוהב מאוד בָּזִים.

איך זה בא לידי ביטוי בקטע? רשמו 3 דוגמאות.

א	_____
ב	_____
ג	_____

פעילויות עם ילדים

מתוך אתר האינטרנט של "ידיעות אחרונות",

מה אפשר לעשות עם הילדים ואיך אפשר לעשות כיף בארץ: אתרי טבע, טיולים, ספורט אתגרי, חיות, מוזיאונים ועוד

אתגרי

נחשנית - פארק הרפתקאות למסלולי מכוניות מכל הסוגים: קרטינג, ספארי, ג'יפים, חשמליות, אופנועים חשמליים ועוד. בנוסף, פארק מים גדול ובו מגלשות, בריכות שחיה, קיר טיפוס וחדרי יצירה. במקום מדשאות, מסעדה, קיוסקים ועוד. קיבוץ נחשונים. לפרטים נוספים: 03-9386444.

שחף מצנחי רחיפה - טיסות חוויה במצנחי רחיפה וטרקטורונים מעופפים בליווי מדריך, לאורך חופי נתניה. מגיל שש ומעלה. לפרטים נוספים: 052-2805944, 050-8333093.

חיות

יום בכפר - ביקור בכוורת דבורים וצפייה ברדיית דבש, סיורים בפרדס, בלול, איסוף ביצים, פינת חי ועוד. מושב משמרת, גוש תל מונד (בתיאום מראש). לפרטים נוספים: 009-7961260, 054-5744223.

פארק הזוחלים בשפיים - אוסף הזוחלים הגדול במזרח התיכון. צוות המדריכים ינסה לקרב בין המבקרים לחיות, בפעילות "לגעת זה לדעת", בדגש על חינוך ושמירה על הטבע. בסמוך לפארק המים. לפרטים נוספים: 09-95236534, 050-5298322.

פריאל - חווה ללימוד רכיבה על סוסים, טיולי כרכרות, פנסיון לסוסים, סוסי פוני, פעילות כיף לכל המשפחה, ימי הולדת ועוד. מושב עין ורד. לפרטים נוספים: 09-7963721. טבע וטיולים

חוות הקטוס מכמורת - טיולים ושיעורי רכיבה בשטח, רכיבה לאורך חוף הים, טיולי לילה לאור ירח, פנסיון לסוסים, פוני, אירוח בדואי ופינת חי. לפרטים נוספים: 050-5315277.

כפר נודד - סיורי ג'יפים בנתניה ובסביבותיה. אפשרות לטיולים בני מספר ימים, כולל לינה לקבוצות מאורגנות. לפרטים נוספים: 09-8321846. טד נאות

חוות צמחים טורפים - מופע חי של צמחים טורפים, כולל האכלה, בליווי הדגמה וסרט. מושב תלמי אלעזר (ליד חדרה), בתיאום מראש. לפרטים נוספים: 04-6373473, 050-5288451.

עולם האווז - סיור מודרך המתאר את תהליך הבקיעה של האווז, משלב הביצה לאפרוח. לגילאי חמש ומעלה, בתיאום מראש. לפרטים נוספים: 09-7444173, מושב גן חיים (ליד כפר סבא).

אורנת עינוגי שוקולד - סיור לחובבי שוקולד במרכז המבקרים של המפעל: שיחה על שוקולד, צפייה בסרטון על הקקאו וגידולו, הצצה אל המפעל, הרחה וטעימות, וגם הפעלה

מיוחדת לילדים: לובשים סינרים וכובעים, יוצרים כדורי שוקולד ואורזים אותם למזכרת. 28 שקל, בתיאום מראש: 09-8913399.

שאלות

שאלה 1

כיצד מאורגנת הרשימה?

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה

- א. על פי שמות של מקומות + סדר אלף בית
- ב. על פי סדר ימים בשבוע + סדר אלף בית
- ג. על פי סוגי הפעילויות + סדר אלף בית
- ד. על פי שם אתר האינטרנט

שאלה 2

ענו בקצרה על השאלות הבאות:

ענו בקמרה על השאלות הבאות

- א ציין שתי פעילויות ב"אורנת עינוגי שוקולד"
- ב מי מארגן סיורי ג'יפים?
- ג איזו פעילות עולה 28 שקלים
- ד באיזו פעילות ניתן להשתתף מגיל 6 ומעלה

שאלה 3

דני אוהב חיות. מה האפשרויות העומדות לפניו לפי הרשימה?

שאלה 4

מה הייתם אומרים להוריקם על מנת שייקחו אתכם לאחת הפעילויות המוצעות
ברשימה.

A large rounded rectangular box with a black border, containing ten horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across most of the width of the box.

מספר השאלה	מימד ההבנה, הכישור	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
פרק ראשון- הטקסט האמנותי- "מכתב לאבא ואמא"				
1	הבנה מטה- טקסטואלית- הבנת השימוש באמצעים רטוריים- זיהוי מוען	ר"ב	א- ילד	0-4
2	הבנת רובד גלוי, איתור מידע מפורש	ר"ב	ג- כי אביו סטר לו והוא נעלב	0-4
3	הבנת רובד גלוי, איתור מידע מפורש	ר"ב	א- כי הוא רצה להתחבא להוריו, שידאגו לו	0-4
4	פרשנות והיסק, הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	ר"ב	5- אמיר חוזר הביתה ומתבייש בעצמו. 2- אמיר בורח מהבית כי אביו סטר לו. 4- הורי אמיר בוכים מרוב דאגה לאמיר. 3- הורי אמיר מודאגים מאוד. 1- אמיר ואביו מתווכחים.	0-4
5	הבנה גלויה, הבנת ביטוי מתוך הקשר	ר"ב	ד- זה לא הוגן שחזק יגבור על חזק	0-4
6	פרשנות והיסק, יצירת הכללות	פתוח	כל ביטוי של רעיון המביע שאמיר מבין שגה בהתנהגותו כלפי הוריו: גרם להם לדאוג, גרם לאביו לבכות, לא בטא את כעסו, לא ניסה לדבר ולפתור את הבעיה עם אביו.	0-4
8	הבעה- אפיון דמות הערכה וביקורת, הסקת מסקנות, יצירת הכללות	פתוח	ראה מחווון	0-13
טקסט עיוני: מצילים את הבזים				
1	פרשנות והיסק, הסקת מסקנות	ר"ב	ג- מספר הבזים המבקרים בארץ- ירד.	0-4
2	פרשנות והיסק, הסקת מסקנות	פתוח	הכותב שם עציץ על אדן החלון שלו ולכן נקבת הבז מקננת בו ולכן כותב הקטע זועה לביקורי נקבת הבז	0-4
3	הבנת רובד גלוי, איתור מידע מפורש	פתוח	א- בשנים האחרונות בונים גגות בלי רעפים ולכן אין לבזים מקומות קינון. ב- ישנם בתים ללא גגות ולבזים אין מקומות קינון. ד- אין מקום לכל הבזים במקומות הפתוחים המעטים שנשארו.	0-4
4	הבנה מטה טקסטואלית, הבנת השימוש באמצעים רטוריים, הבנת תפקיד מילה	ר"ב	ב- להוציא מסכנה גדולה	0-4
5	פרשנות והיסק, הסקת מסקנות	ר"ב	א- גגות עם רעפים ב- דגים ד- שטחים פתוחים ו- מקום גבוה לבניית קן	0-4
6	הערכה וביקורת, השערה וחיזוי	פתוח	אוכלוסיית הבזים תתמעט אם לא תהיה להם אפשרות לקנן ולהתרבות, ואולי אפילו יוכחדו	0-4
7	הבנת הרובד הגלוי, הבנת יחסים לוגיים מפורשים	ר"ב	א- אבל	0-4
8	הבנה מטה טקסטואלית, הבנת השימוש באמצעים רטוריים	פתוח	מתן הסבר המבטא את הרעיון הבא: הכותב כותב את הקטע, הוא בוחר במילים המראים את הדאגה שלו לבזים, הוא חושב שצריך להציל אותם, הוא חושב שהם יפים ושהביקורים	0-4

	<p>שלהם-זה נחשב לזכייה. ציון 3 דוגמאות מתוך הדוגמאות הבאות: "חוזרת אלינו נקבה יפהפיה" היינו היחידים שזכו לביקורים" ראו שהבעיה מתחילה להיות מדאיגה" "להציל את הבזים"</p>			
חלק ג'- רשומה- פעילויות עם ילדים				
0-4	ג- על פי סוגי הפעילות + סדר א-ב	ר"ב	הסקת מסקנות = הבנת עיקרון אירגון	1
0-5	<p>א- עושים סיור, משוחחים, צופים בסרטון, מריחים, טועמים, ומכינים שוקולד. ב- בכפר הנודד. ג- בחוות הקקטוס במכמורת. ד- הכנת השוקולד באורנת עינוגי שוקולד. ה- בטיסות במצנחי רחיפה (שחף מצנחי רחיפה)</p>	פתוח	הבנת רובד גלוי, איתור מידע מפורש	2
0-4	<p>ציון 4 פריטים: יום בכפר- ביקור בכורת דבורים פארק הזוחלים בשפיים פריאל- רכיבה על סוסים עולם האווז</p>	פתוח	הבנת רובד גלוי, איתור מידע מפורש	3
0-14	ראה מחוון	פתוח	הבעה , כתיבה לנמען, לצורך שכנוע	4

מחווון כללי לכתובה: כתיבת רעיון סביב נושא תוך התייחסות לנמען

כתוב (1)	כתוב (1)	לשון 2	לוגיקה 3	תוכן 7
היעדר שגיאות כתיב במילים שכיחות, בהטיות שכיחות	כתיבה בכתב תקשורת, שמירה על מרווחים בין שורות היצג: סידור הכתוב וארגונו על פני העמוד מבחינה גראפית (הפרדה בין מילים, פסקאות, כותרות)	אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות	היעדר חזרות	מתן פרטי מידע איכותיים לנושא מתוך הרשומה
		תחביר: מבנה משפט תקין, מילות יחס, מין דקדוקי, זמנים	שימוש בהנמקות, הסברים	התייחסות לנמענים הורים
		פיסוק (נקודה, סימן שאלה)	מבנה רטורי של תוספות, או הכללה ופירוט	מתן פרטי מידע רלוונטיים לנושא - קישור לניסיון והעדפות אישיות
		משלב לשוני מתאים - שפה דבורה		צמידות לנושא הכתיבה ומטרתה
		כתיבה בגוף שני- נוכחים/נוכח דבור ישיר		

המחונן לתיאור, אפיון דמות

תוכן (7נקודות)	מבנה (נקודות2)	לשון (נקודות2)	כתיב/כתב (נקודה1)
הסקת מסקנות על תכונות ושיומן- יצירת הכללות.	מבנה רטורי של הכללה ופירוט.	אוצר מילים : עושר לשוני ודיוק במשמעות שיום התכונות	היעדר שגיאות כתיב מסוג בסיסי וידיעה דקדוקית
התייחסות למאפיין "הגיבור"- שינוי נפשי	מבנה רטורי של תוספת	תחביר : מבנה משפט תקין, מילות יחס, מין דקדוקי, זמנים	כתיבה בכתב תקשורת, שמירה על מרווחים בין שורות היצג : סידור הכתוב וארגונו על פני העמוד מבחינה גראפית (הפרדה בין מילים, פסקאות, כותרות)
צמידות לנושא הכתיבה ומטרתה	מבנה לוגי : קשר ורצף הגיוניים בין משפטים, בין רעיונות ובין חלקים שונים בטקסט (קישוריות ולכידות)	שימוש בסימני פיסוק	
רלוונטיות בדוגמאות תומכות		משלב לשוני מתאים – שפה כתובה	

ניתוח תוכן מבדק

הבעה	הבנה				
	מטה טקסטואלי	הערכה ובקורת	הבנה סמויה	הבנה גלויה	
8	1	7	4	2	אומנותי
			6	3	
				5	
	4	6	1	3	עיוני
	9		2	7	
			5	8	
4			1	2	רשומה
				3	
2	2	2	6	8	סה"כ